

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Vastaus valtuustoaloitteeseen Painonhallinnalla sairauksien ennaltaehkäisyyn ja parempaan elämänlaatuun

Aluevaltuutettu Tuula Petäjäkoski-Hult ym. ovat tehneet 8.5.2023 valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Pirkanmaan hyvinvointialue kokoaa painonhallinta-asioihin keskittyvän yhteistyöverkoston ja koordinoi verkostoyhteistyötä. Verkosto esitetään koottavaksi Pirkanmaan hyvinvointialueen, Pirkanmaalla toimivien kansalais- ja työväenopistojen, järjestöjen ja kuntien liikuntapalveluiden edustajista. Verkostoyhteistyön tehtävänä olisi suunnitella ja toteuttaa painonhallintaan ja painonpudotukseen tähtääviä kursseja ja sairauksien ennaltaehkäisemiseksi.

Tausta

Lihavuus ja ylipaino sekä niihin liittyvät liittämissairaudet ovat tunnistettu ongelma myös Pirkanmaalla. Lihavuus ja ylipaino lisäävät merkittävästi monien sairauksien riskiä ja vaikuttavat elinikään. Ne heikentävät myös toimintakykyä ja elämänlaatua, ja liittyvät psyykkiseen huonovointisuuteen, heikompaan itsetuntoon ja masennukseen.

Vaikuttavat ja ennaltaehkäisevät palvelut on yksi Pirkanmaan hyvinvointialueen strategisista kärkiteemoista. Elintapaohjauksessa on todettu vaikuttaviksi sellaiset menetelmät, jotka räätälöidään asiakkaan lähtötilanteen ja tarpeiden mukaan. Tutkimusten perusteella vaikuttaviksi todetut menetelmät sisältävät osatekijöinä lähtötilanteen kartoittamisen, tiedonvaihdon, tavoitteenasettelun, suunnitelman tekemisen, edistymisen seurannan ja palautteen annon. (Palveluvalikoimaneuvosto 2020.)

Tekeillä

Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana on tunnistettu paljon toimijoita, joiden välistä yhteistyötä tulee edelleen kehittää yhdyspinnoilla. On rakennettu verkostoja, (mm. kuntien liikuntaneuvojista ja sote-aseman elintapaohjauksen ammattilaisista koostuva elintapaohjauksen yhdyshenkilöverkosto, ehkäisevän päihdetyön verkosto ja järjestöyhteistyöverkosto), joissa myös elintapaohjausta kehitetään ja yhteisiä toimintatapoja viedään eteenpäin.

Pirkanmaan hyvinvointialueen asiantuntijoista koostuva työryhmä kokoontui ensimmäisen kerran viime vuoden marraskuussa käsittelemään lihavuuden hoidon nykytilannetta alueella. Mukana työryhmässä on lääkäreitä erikoissairaanhoidosta, diabetespoliklinikalta ja avopalveluista, sairaanhoitajia, ravitsemusterapeutteja ja elintapaohjauksen suunnittelijoita integraatiotoimialueelta. Tämä työryhmä on hahmotellut lihavuuden ja ylipainon hoidon alueellista toimintamallia, jonka tavoitteena on auttaa yhtenäistämään hoitokäytäntöjä ja tuoda eri hoitovaihtoehdot näkyviksi. Kuluvan vuoden loppuun on suunniteltu myös lihavuuden hoidon kokopäiväistä koulutusta ammattilaisille toimintamallin jalkauttamiseksi.

Erialaisten elintapamuutoksia tukevien ryhmätoimintojen käytäntöjen yhtenäistäminen on alkanut. Eri puolilla Pirkanmaata toimii mm. TULPPA-ryhmiä (Sydänliiton suunnittelema ja terveydenhuollon toteuttama toimintamalli valtimosairauksia sairastaville), painonhallintaryhmiä ja elämäntaparemonttiryhmiä tyyppin 2 diabetesriskissä oleville. Lihavuuden ja ylipainon hoidon toimintamallihahmotelmassa on ryhmämuotoiseksi hoitomuodoksi suunniteltu Satakunnan Sydänpiirin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA:n tuella pitkään kehittämä ja ylläpitämä Verkkopuntari-ohjelma. Tähän liittyviä ryhmätapaamisia voidaan toteuttaa sekä paikallisesti että alueellisesti täysin verkon välityksellä. Ohjaajina toimivat terveydenhuollon ammattilaiset työpareina. Jatkossa on mahdollista, että myös kunnan liikuntaneuvojat voisivat toimia sote-ammattilaisen työparina.

Kansallisen hyvinvointia ja terveyttä edistävän palvelukonseptin mukaisesti rakennettu Hyvinvointia elintavoilla -sivusto kokoaa yhteen tietoa ja Pirkanmaan palveluita hyvinvointia edistävästä mahdollisuuksista. Sivuston on tarkoitus kehittyä

kuluvan vuoden aikana palvelutarjottimeksi, jonka avulla asiakas voi omatoimisesti tai terveydenhuollon ammattilaisen tuella etsiä hyvinvointiaan tukevia palveluita Pirkanmaalta. Pirkanmaan hyvinvointialueen terveyden ja hyvinvoinnin vastuuyksikkö on koonnut Elintapaohjauksen käsikirjan ja Ravitsemuskäsikirjan ammattilaisten työn tueksi.

Pirkanmaan hyvinvointialueella elintapaohjausta kehitetään useiden toimien kautta, jotka kaikki tähtäävät paitsi pirkanmaalaisten painon nousun katkeamiseen ja laskuun, myös laajemminkin terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Aluevaltuustossa helmikuussa hyväksytty alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma esittelee toimenpiteitä ja mittareita, joilla toteutetaan pirkanmaalaisen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Haasteeseen vastaamiseksi tarvitaan vaikuttavampia toimenpiteitä myös yhteiskunnallisesti.

Yhteenveto

Lihavuus on sairaus, jonka hoito vaatii terveydenhuollon asiantuntemusta. Hoidon laadun ja yhtenäisyyden varmistamiseksi suunnittelemme otettavaksi käyttöön edellä kuvattuja menetelmiä, joilla on tieteellistä pohjaa ja toimien vaikuttavuutta voidaan mitata. Sen sijaan Pirkanmaan hyvinvointialue ei suunnittele aloitteessa kuvatun yhteistyöverkoston kokoamista painonhallintakurssien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.

Integraation toimialue 31.05.2024

Tuukka Salkoaho, integraatiojohtaja

Mari Lahtinen, kehittämispäällikkö

Iina Laine, elintapaohjauksen suunnittelupäällikkö

Niina Taimisto, ravitsemusohjauksen suunnittelija

Lauri Tulla, liikuntaneuvonnan suunnittelija

Anne Viitala, elintapaohjauksen suunnittelija